

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004934

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 31-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриценко Олександр Миколайович

2. Oleksandr Hrytsenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-0294-3084

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 20749 Економіка

Дата захисту: 01-09-2026

Спеціальність за освітою: 051 Економіка

Місце роботи здобувача: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16236

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 05.11.27, 06.52.13, 06.56.31, 06.77.61, 06.77.65

Тема дисертації:

1. Міграційні процеси як детермінанта макроекономічної динаміки України
2. Migration Processes as a Determinant of the Macroeconomic Dynamics of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Масштабні зовнішні та внутрішні переміщення населення в умовах повномасштабної війни посилили вплив міграційних процесів на ринок праці, людський капітал, фінансово-інвестиційні параметри та потенціал повоєнного відновлення України, що зумовлює необхідність їх комплексного дослідження як детермінанти макроекономічної динаміки. Об'єктом дослідження є міграційні процеси в Україні в умовах воєнної та повоєнної трансформації економіки. Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад та удосконалення науково-методичних підходів до оцінювання впливу міграційних процесів на макроекономічну динаміку України в умовах воєнної та повоєнної трансформації економіки. Методичний інструментарій дослідження охоплює бібліометричний і кластерний аналіз із використанням бази даних Scopus та програмного забезпечення VOSviewer, статистичний і структурно-динамічний аналіз, інтегральне оцінювання із застосуванням min-max нормалізації та методу Фішберна, а також аналіз часових рядів і ARIMA-моделювання з інтервенційними змінними. У результаті дослідження розроблено періодизацію міграційних процесів в Україні за 1991–2025 рр. та набув подальшого розвитку теоретико-методичний підхід

до систематизації чинників їх формування за мікро-, мезо-, макро-, інституційним і кризово-безпековим рівнями та формами прояву. Удосконалено концептуальні засади впливу міграційних процесів на макроекономічну динаміку через функціонування трансмісійного механізму, дія якого реалізується демографічним, трудовим, людсько-капітальним і продуктивним, споживчим, фінансово-фіскальним та інвестиційним каналами. Обґрунтовано розмежування двох взаємопов'язаних вимірів оцінювання такого впливу: процесу передачі міграційних змін у макроекономічну систему та результативного стану міграційно-макроекономічної системи. Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання сили та спрямованості впливу міграційних процесів на макроекономічні параметри на основі розрахунку коефіцієнтів еластичності, урахування напряду впливу, нормалізації та агрегування отриманих значень в інтегральний індекс дії трансмісійного механізму. Удосконалено науково-методичний підхід до інтегрального оцінювання міграційно-макроекономічної трансформації України, що передбачає формування системи індикаторів, їх групування у функціональні блоки – міграційний, ринок праці, макроекономічний і фінансовий, поділ показників на стимулятори та дестимулятори, нормалізацію, визначення вагових коефіцієнтів за формулою Фішберна та розрахунок групових субіндексів й інтегрального індексу. Набув подальшого розвитку підхід до прогнозування чистої міграції на основі ARIMA-моделі з інтервенційними змінними, що враховує структурний злам, зумовлений повномасштабним воєнним вторгненням РФ в Україну, та дає змогу формувати прогнозні інтервали для обґрунтування регуляторних рішень. Набули подальшого розвитку науково-практичні засади державного регулювання міграційних процесів у контексті повоєнного відновлення України шляхом формування цілісної дорожньої карти державного регулювання міграційних процесів як складової макроекономічної політики. Практичне значення результатів підтверджено їх впровадженням у діяльність органів регіонального управління, служби зайнятості та освітній процес закладу вищої освіти; результати можуть використовуватися для аналітичного супроводу та обґрунтування державного регулювання міграційних процесів.

2. Large-scale external and internal population movements caused by the full-scale war have intensified the impact of migration processes on the labour market, human capital, financial and investment parameters, and Ukraine's post-war recovery potential, creating a need for their comprehensive study as a determinant of macroeconomic dynamics. The object of the study is migration processes in Ukraine under wartime and post-war economic transformation. The aim of the dissertation is to deepen the theoretical and methodological foundations and improve scientific and methodological approaches to assessing the impact of migration processes on Ukraine's macroeconomic dynamics under wartime and post-war economic transformation. The methodological toolkit includes bibliometric and cluster analysis using the Scopus database and VOSviewer software, statistical and structural-dynamic analysis, integral assessment employing min-max normalisation and the Fishburn method, as well as time-series analysis and ARIMA modelling with intervention variables. The study develops a periodisation of migration processes in Ukraine for 1991–2025 and further develops the theoretical and methodological approach to systematising the determinants of migration processes by micro-, meso-, macro-, institutional, and crisis-security levels and forms of manifestation. The conceptual foundations of the impact of migration processes on macroeconomic dynamics are improved through a transmission mechanism operating via demographic, labour, human-capital and productivity, consumer, financial-fiscal, and investment channels. Two interrelated dimensions of assessment are substantiated: the process of transmitting migration changes into the macroeconomic system and the resultant state of the migration-macroeconomic system. The scientific and methodological approach to assessing the strength and direction of the impact of migration processes on macroeconomic parameters is improved through the calculation of elasticity coefficients, consideration of the direction of impact, normalisation, and aggregation of the obtained values into an integral index of the transmission mechanism. The scientific and methodological approach to the integral assessment of Ukraine's migration-macroeconomic transformation is improved through the formation of a system of indicators grouped into four functional blocks – migration, labour market, macroeconomic, and financial – their division into stimulators and destimulators, normalisation, determination of weighting coefficients using the Fishburn formula, and calculation of group sub-indices and the integral index. The approach to forecasting net migration is further developed using an ARIMA model with

intervention variables that accounts for the structural break caused by the full-scale military invasion of Ukraine and makes it possible to generate prediction intervals for substantiating regulatory decisions. The scientific and practical foundations of state regulation of migration processes in the context of Ukraine's post-war recovery are further developed through the formation of a comprehensive roadmap for state regulation of migration processes as a component of macroeconomic policy. The practical significance of the findings is confirmed by their implementation in the activities of regional public authorities, the employment service, and the educational process of a higher education institution; the results may be used for analytical support and substantiation of state regulation of migration processes.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Yeremenko O., Aliyev R., Saher L., Shalimov V., Matsenko O., Hrytsenko O., Lyeonov S. Postcrisis economic restructuring in the context of the EU migration crisis: The role of diverse economic models. Problems and Perspectives in Management. 2025. №23(4). P. 533–553. DOI: [https://doi.org/10.21511/ppm.23\(4\).2025.37](https://doi.org/10.21511/ppm.23(4).2025.37)
- Yeremenko O., Hrytsenko O. Economic Restructuring and Migration Assimilation in the EU: The Role of Diverse Economic Models. Socio-Economic Relations in the Digital Society. 2025. №1(55). P. 82–95. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.5.55.2025.591>
- Пігуль Н. Г., Гриценко О. М. Міграційні процеси та їх роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Бізнес Інформ. 2025. №2. С. 438–446. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-12-438-446>
- Гриценко О. М. Періодизація розвитку міграційних процесів в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. 2026. №354(3). С. 136–141. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-202654-17>
- Гриценко О. Міграція і міграційні процеси в сучасному науковому дискурсі: бібліометричний і кластерний аналіз. Modeling the Development of Economic Systems. 2026. №2. С. 105–115. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-12>
- Hrytsenko O., Derkach L., Hrytsenko L. Net Migration in Ukraine: Time-Series Analysis and Forecasting. Socio-Economic Relations in the Digital Society. 2026. №1(59). P. 97–107. DOI: <https://doi.org/10.55643/ser.1.69.2026.659>
- Гриценко О. Тенденції та особливості зовнішньої міграції в Україні. Сталий розвиток економіки. 2026. №2 (59). С. 1053–1061. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-142>
- Гриценко О.М. Методологічні засади оцінювання впливу міграційних процесів на макроекономічну динаміку України. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 19–20 травня 2026), Сумський державний університет, 46–47
- Гриценко, О. М. (2025). Міграційні процеси в умовах війни в Україні. Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 3 грудня 2025), Сумський державний університет, 5–7
- Гриценко, О. М. (2025). Економічні наслідки вимушеної міграції в Україні: виклики для цифрової трансформації економіки. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 15–17 квітня 2025), Сумський

державний університет, 108–109

- Гриценко, О. М. (2024). Вплив вимушеної міграції, спричиненої війною, на конкурентоспроможність економіки України. Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 28-29 листопада 2024), Сумський державний університет, 18–19
- Гриценко, О. М. (2024). Вплив трудової міграції на конкурентоспроможність національної економіки України в умовах глобалізації. Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 27-29 травня 2024), Сумський державний університет, 136–138

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали; дорожня карта державного регулювання міграційних процесів

Соціально-економічна спрямованість: збереження та відновлення людського капіталу; підтримка зайнятості та збалансованого розвитку ринку праці; забезпечення макроекономічної стійкості та повоєнного відновлення України

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U114396 0121U114477 0121U114364 0123U101945 0126U000543

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пігуль Наталія Георгіївна
2. Nataliia Pihul

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.04.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9090-1763

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Федик Мар'яна Володимирівна

2. Mariana Fedyk

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1067-6843

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Назарова Галина Валентинівна

2. Halyna Nazarova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.06.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4893-5406

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний економічний університет імені
Семена Кузнеця

Код за ЄДРПОУ: 02071211

Місцезнаходження: проспект Науки, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дехтяр Надія Анатоліївна

2. Nadiia Dekhtiar

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.04.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3396-5688

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пімоненко Тетяна Володимирівна

2. Tetiana Pimonenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6442-3684

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Люльов Олексій Валентинович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Люльов Олексій Валентинович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Бойко Антон Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна